

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

III. S. Theodori Passio Altera

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

A 9. Εὐσεβία¹ δὲ τις² φερονόμος³ εὐσεβῶς⁴ ζῶσα⁵ ἤγῆσατο τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου⁶ μάρτυρος⁷, καὶ οἶνω⁸ καὶ μέλοις⁹ διακοσμήσασα τοῦτο ἀπέθετο ἐν γλωσσοκόμῳ εἰς τὸν οἶκον ἐαυτῆς ἐν χωρίῳ Εὐχαΐτοις ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἀμασειαν, μνήμην ἐπιτελοῦσα ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐαυτῆς εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν¹⁰.
 Ἐτελειώθη δὲ ὁ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρος τῇ προδεκατηρίῳ καλανδῶν μαρτίου (1), βασιλεύοντος Μαξιμιανῶ, κατὰ δὲ ἡμῶν βασιλεύοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, ἡ μεγαλοσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν¹¹.

9. Quaedam autem mulier nomine Eusebia, nobili genere¹, veniens, petiit corpus sancti martyris Theodori et vino unguentisque preciosis condidit² corpus sanctum³ eius cum⁴ sindone munda involvens⁵ posuit in loculo⁶ et transtulit eum⁷ in possessionem suam, quae⁸ distat civitati⁹ Amasiae via unius diei, in locum¹⁰ qui appellatur¹¹ Euchaita. Quam possessionem cogitavit ecclesiam facere¹². Fecit autem ibi domum perfectam et sanctificatam. Et erat illic celebrans cotidie commemorationem beati martyris Theodori¹³. In quo¹⁴ loco¹⁵ multi per eum¹⁶ mundantur ab spiritibus immundis et variis infirmitatibus usque in praesentem diem, ad laudem et gloriam Dei patris et filii et spiritus sancti qui vivit et regnat nunc et semper et in¹⁷ saecula saeculorum, amen.

PASSIO I

ab Eusebia sepelitur.

πὴν ἴδωμεν ἀναβαίνουσαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ G 2; καὶ τέλος εἰπὼν τὸ ἀμήν ὡσπερ ἐνεργύμενος παρέδωκε τὴν ψυχὴν καὶ ὡσπερ ἀστραπὴν ἴδωμεν ἀναλαμβανόμενῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ G 3; καὶ τέλος εἶπεν τὸ ἀ· καὶ ὡς ἐνεργ. ἀφ. τὴν ψ. καὶ ὡς ἀστ. εἰδ. ἀναλαμβ. G 5; καὶ ὡς ἐνεργ. ἀφ. τὴν ψ. καὶ ὡς ἀστ. εἰδ. αὐτὴν ἀναλαμβ. G 6; καὶ ἐσθλάς πάντες ἐπληρώθησαν add. G 2.

9. —¹ nobilis g. L 2; n. g. orta L 3. —² condidit L 1; condens L 3, 4; condidit L 2. —³ (c. s.) sanctum corpus L 2, 3; om. L 4. —⁴ (cum) et in L 4; et L 2. —⁵ involvens L 4. —⁶ loculum L 3; loculo//// L 2; mundissimo add. L 4. —⁷ om. L 4. —⁸ qui L 1. —⁹ a civitate L 2, 4. —¹⁰ loco L 4. —¹¹ vocatur L 4. —¹² poss. ecclesia fecerat L 3. —¹³ in qua videlicet possessione caelitus inspirata cogitavit ecclesiam construere; fecit autem et ibidem domum perfectam et sanctificatam in honore beati martyris Christi Theodori et erat illic cotidie celebrans commemorationem eius L 4. —¹⁴ etiam add. L 4. —¹⁵ om. L 3. —¹⁶ per B. martyris Theodori merita multi L 3. —¹⁷ (Dei - in) domini nostri Iesu Christi qui cum Deo patre omnipotente et Spiritu Sancto vivit et regnat nunc et semper et per omnia L 4.

B 9. —¹ Εὐσεβεία G 2, 3. —² γυνή add. G 2. —³ χριστιανή add. G 3. —⁴ ἐσθλάς G 3. —⁵ ζήσασα G 6. —⁶ om. G 5, 6. —⁷ Θεοδώρον add. G 2, 3. —⁸ (καὶ οἶνω) om. G 3; καὶ ἐν οἴνῳ G 2. —⁹ σμόνη G 2; καὶ ἀρώμασι add. G 3. —¹⁰ (τοῦτο - ἀμήν) καὶ σινδῶνι καθαῶ περιεβλήσασα ἀπέθετο ἐν γλωσσοκόμῳ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς οἰκοδομήσασα τὸ μαρτύριον αὐτοῦ ἐν Εὐχαΐτοις, ἐθαυ καὶ νῦν ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἐπιτελεῖται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν G 2; ἀπέθετο ἐν ἀργυρέῳ γλωσσοκόμῳ καὶ κηδεύσασα ἤνεγκεν καὶ οἰκοδομήσασα οἶκον ἄξιον τῆς ἀληθείας αὐτοῦ μνήμην ἐπιτελοῦσα κατὰ τὴν ἐνάτην τὸν νομβρίου μηνός εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτήρος ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν G 3; τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα καὶ ἐν (om. G 6) σινδῶνι καθαῶ εὐβλήσασα (ἠλήξασα G 6) ἀπέθετο ἐν γλωσσοκόμῳ εἰς οἰκίαν ἐαυτῆς μνήμην ἐπιτελοῦσα εἰς δόξαν Θεοῦ πατοκράτορος καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος G 5, 6. —¹¹ (ἐτελειώθη - ἀμήν) om. G 2, 3; ἐτελειώθη δὲ (om. G 6) ὁ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ (τ. Χ. μ. G 6) Θεόδωρος μὴν ἰουλίῳ ἢ (φεβρουαρίῳ ἢ G 6) ἐπὶ βασιλείῳ Μαξιμιανῶ καὶ Μαξιμίνῳ, βασιλεύοντος δὲ καθ' ἡμᾶς (κ. ἡ. δὲ β. G 6) τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. G 5, 6.

C III. S. THEODORI PASSIO ALTERA

E codicibus M 1 = bibl. Nationalis Parisiensis 1500, M 2 = eiusdem 1450, M 3 = eiusdem 789, M 4 = bibl. S. Synodi Mosquensis 377, N 1 = bibl. Nationalis 1529, N 2 = Musei Britannici Add. 36589. Cf. Comm. praev. num. 9.

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου¹ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.
 1. Μαξιμιανῶ καὶ Μαξιμίνῳ τοῖς βασιλεῦσι πολλή τις καὶ ἄσχετος ἡ δόμη κατὰ τῆς τῶν χριστιανῶν κελίητο πίστεως, ἅτε βαθεὶ σκότῳ τῆς ἀσεβείας κατεχομένους καὶ πλειστηρὶ ὄσσην περὶ τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην ποιουμένους τὴν ἐπιμέλειαν· τίς οὖν παραστήσει λόγος τὴν τότε κατέχουσαν ζάλην τοὺς φοβουμένους τὸν Κύριον; ἠρενῶντο πόλεις, ἠρενῶντο κῶμα,

χώραι, ἀγροί, σήλαια καὶ πᾶς, ὅστις τὰ χριστιανῶν σεβόμενος ἦν, χειροῦτό τε¹ παραχρήμα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἤγετο· ὃν τοῖς μὲν πειθόμενοι τὴν ἱερὰν ἐξόμνησθαι πίστιν καὶ τὸ ψεῦδος ἀντι τῆς ἀληθείας τιμᾶν εὐθηνία² βίον, τιμαὶ καὶ ἀγαθῶν ἄλλων μυρίων³ ἀντίδοσις ἦν⁴. τοὺς δὲ τὴν⁵ ἀγαθὴν ὄντως μερίδα προελομένους καὶ πάντα παθεῖν μᾶλλον ἢ ζημιωθῆναι Χριστὸν καὶ τὴν εὐσεβῆ⁶ καὶ φίλην ἀπάσασθαι θεοσεβείαν στέργουσιν τῶν ὄντων, βάσανοι, θάνατοι καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν χαλεπῶν ἐξεδέχοντο.

Lemma. —¹ καὶ ἐπιδόξον add. M 2, 3, N 1. 1. —² καὶ add. N 2. —³ ἴδια M 3. —⁴ μυρία al.

man. in marg. N 2. —⁴ (ἦν ἀντίδ.) M 4. —⁵ om. M 2. —⁶ ταύτην add. N 2.

(1) Diem 8 iunii, quae est anniversaria translationis S. Theodori ducis, pro 17 februarii ponunt nonnulli codices, ut G 5, novembris vero 9 latini

et inter graecos solus, quem sciam, G 3, qui est italo-graecus.

PASSIO II 2. Κατ' ἐκεῖνο τοίνυν¹ καὶ ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Θεόδωρος ἐπόθει μὲν παρησιασθῆναι τὴν ἐνσέβειαν, οἷά περ ἐκ προγόνου χριστιανὸς ὢν, οὐκ ἠγάπα δὲ λανθάνουσαν τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν κεκτῆσθαι οὐδ' ἔβροβλετο οὕτως ἀπλῶς χωρῆσαι πρὸς τὴν ὁμολογίαν, εἰ μὴ καὶ τὸ θεῖον ἔξει πρὸς τοῦτο² συνευδοκοῦν θέλημα⁴. Ἀπο-
Theodorus tiro ληγεθεῖς⁵ γὰρ⁶ εἰς τήρωνα μεθ' ἑτέρων περὶ τὴν ἔω καὶ ἤδη⁷ εἰς λεγεῶνα ἀγεσθαι μέλλων⁸ τῶν Μαρμαριτῶν⁹ καλουμένην, ἥτις ἐπὶ πραιποσίτῳ μὲν Βορίγγῳ καλουμένῳ¹⁰ ἐτύγγαζεν οὐσα, ἐν πόλει δὲ Ἀμασειά¹¹ τῇ κατὰ τὸν Πόντον διάγουσα ἦν, δοκιμὴν¹² ποιεῖται τοῦ προκειμένου σκοποῦ· καὶ ἡ δοκιμὴ αὕτη.
postquam Euchaitis 3. Δράκων ἦν ἐμφωλευδὸν κατὰ τινὰ τόπον, ᾧ Ἐδγάτα τοῦνομα, δεινὸς μὲν ἰδεῖν, δεινό-
B τερος δὲ προσβαλεῖν, ὅτῳ ἂν ἐκείνου ἐντυχεῖν ἐγένετο, πῶς μὲν γὰρ ἤφειε τῶν ὀφθαλμῶν, ἰδὼν δὲ τῶν χειλέων, καὶ ἄμαχόν τι κακὸν καὶ ὀλέθριον, ἐν δὲ τῷ ἔρπειν πᾶσαν ὥς¹ εἰπεῖν τὴν παρακειμένην ἄληθ διασαλευθῶν· ὅθεν² ὁδὲν³ ἄλλο τοῖς πλησιάζουσιν ἐπιλείπεται ἢ τὸ φυγεῖν ἐκείθεν καὶ μετανάστας γενέσθαι καὶ τὸ φίλον ἔδαφος μισητὸν νομίσεια διὰ κακὸν οὕτως ἄμαχον καὶ ἀγγυθρον. Τοῦτον οὖν τὸν τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς ὄφει παραλαβὼν καὶ τῷ τῶν ἑγγυθρων οἴκῳ κατακαμφθεὶς τὴν ψυχὴν, σύμβολον παρ' ἐναντῖο ποιεῖται πρὸς τὴν τοῦ νοητοῦ δράκοντος πάλην τὴν τοῦ προκειμένου θηρός ἀναίρεσιν. Ἀδίκη γοῦν τῷ ὄπλῳ τοῦ τιμῶν σταυροῦ φραζόμενος περιγίει τὸν θῆρα διερευνώμενος. Κεκοπιακῶς δὲ τῷ λασίῳ καὶ δασεὶ τῆς ἕλης καὶ μικρὸν τι ἐκβάς, ἔπειτα δὲ καὶ ἀποβάς τοῦ ἵππου, ἔπιω ἐκείνου δέδωκέ τε καὶ διανέπανε. Καὶ τις γενῆ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπισήμων τε καὶ περιφανῶν περιδείης καὶ ὑπὸτρομος ἐπιστάσα ἀφνιπνίξέ τε τὸν ἅγιον καί· «ἀνάστα τὸ τάχος» ἔβρα, «εἰ μέλει⁴ σοι ζωῆς καὶ μὴ θανατῆς ἀντικρυῖ· τὸ γὰρ ἐνταῦθα κακὸν ὁ δράκων σοιγίμῳ ἔξεισι διὰ τῆσδε καὶ πολλοὺς ὄπισ⁵ ἀνείλεν ἄχρι καὶ νῦν καὶ βορὰν
immanem draconem ἐναντῖο ἐποίησατο.» Ταῦτα ἔλεγε τὸ φιλόχριστον γέναιον οἰκτιζόμενον, εἶτα καὶ φανερόν ὄρῳσα τὸν κίνδυνον εἰς τὸ⁶ εἶγμα τῆς συμπαθείας δάκρυα κατέρρει τῶν ὀφθαλμῶν. Ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ὡς ἤκουσε, παραχρῆμα τὸ τε σέβας τῆς γυναικὸς καὶ ἥτις εἶη παρ' αὐτῆς ἐπινοήατο· κἀκεῖνη Ἐδσεβία⁷ μὲν εἶπε κεκτῆσθαι, τὸ δὲ σέβας εἶναι χριστιανή, τὸν δὲ τόπον κεκτῆσθαι μὲν ἐκ πατρῶον κλήρον, ἀηδῶς δὲ πρὸς αὐτὸν ἔχειν καὶ σπεύδειν ὅσον οὐλο πανοικεσία τοῦτον καταλιπεῖν· «εἶδον γὰρ», ἔφη, «πολλάκις καὶ τῶν γνωρίμων πολλοὺς ἐνταῦθα παραβάλλοντας καὶ τῷ θηρίῳ βορὰν γενομένους, ὧν ἡ μνήμη στρέφει⁸ μου τὴν καρδίαν· διὰ τοῦτο καὶ σε μὴ⁹ θάττον ἐκχωροῦντα ὄρῳσα περι-
C αλγῆς γίνομαι καὶ ἐπιδακρυς.» Ταῦτα ἐπιτρα-
B γοδήσασα φιλανθρώπως καὶ ἅμα τὰς χεῖρας

εἰς οὐρανὸν ἄρασα· Ὁ Θεός, εἶπεν, ὁ σαρκωθεὶς D
ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου ἐπὶ σωτηρία τοῦ κόσμου παντός, ἐξελοῦ ἡμᾶς τῆς προκειμένης τοῦδε τοῦ θηρίου κακότητος, κλήρον σὸν γενομένους καὶ κλήσει τῆ σῆ δικαιοθύντας κατονομάζεσθαι.» Ὡς δὲ τοῦτο ὤρθην ἐν ἐπιγνώφ ὁ ἀβλητῆς ἤκουσεν, εὐθύμως ὅλος γενόμενος· «ἀπαλλαγῆση σήμερον,» πρὸς τὸ γέναιον εἶπεν, «ἀπαλλαγῆση γείτονος ποτηροῦ, Θεοῦ ἡμῖν ἄνωθεν ἐπορέγοντος δεξιάν.» Ἐργων¹⁰ γὰρ δόναμιν ἐμπνευσθεϊσάν μοι¹¹ παρὰ τοῦ ἐμοῦ Χριστοῦ καὶ δεσπότου, ὅς σε καὶ τοῦ ὑπερ ἡμῶν οἴκτου ἀμέψαιτο παραστᾶσαν οὕτω¹² καὶ ἡμᾶς ἀφνιπνίσασαν¹³.» Εἶπε καὶ ὁλον ἔθνος γενόμενος καὶ τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ ἐκείνου περιφροῦζας ἐπέβη τοῦ ἵππου καὶ φόρον τινὸς αἰσθόμενος
devicerat, ἐκ μέσης τῆς ἕλης, ὅθεν τάχα καὶ τὸ θηρίον ἐξέερπει ἦσθετο¹⁴, αὐτὸς τῆ ἄνωθεν πεποιθὼς συμμαχία ἔπεισιν ἀνδροκίως· καὶ ἦδη τὸν θῆρα¹⁵ φερόμενον ἱταμῶς καὶ ὀρηκῆς πλήρη καταλαβὼν φθάνει τὴν λόγγην ἀκοντίσας καὶ βάλλει¹⁶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καιρίῳ μάλιστα¹⁷ καὶ χαλεπῇ τῇ πληγῇ. Ὁ δὲ ἦν παραχρῆμα νεκρός, ὀλίγα τὸν ὀκλὸν περιστρέφας καὶ ἀδέες δέος τοῖς πεπλησιακῶσι γενόμενος.
E 4. Τοῦτο σύμβολον ἐναργῆς κατέστη τῷ μακαρίῳ, ὅτι τε καλῶς ὁ τοῦ μαρτυρίου δρόμος αὐτῷ καὶ δεξιὸν ἀπαντήσῃ τὸ πέρασ καὶ ὅτι παραπλησίως τῷ αἰσθητῷ¹ καὶ τὸν² νοητὸν θῆρα καταγωνίσασαι ἀμέλει καὶ χαίρων ἀπῆει πρὸς τὴν τοῦ Πόντου Ἀμασειαν, ἐν ἣ ὁ μάρτυς γενόμενος³ καὶ ὅπως ἔχει περὶ τὸ σέβας διαγνωσθεὶς, θύειν εἰδώλοις παρὰ τῶν ἐπίσης αὐτοῖς ἀναισθητῶν διεκελεύετο. Ὁ δὲ πιστὸς ὢν τῷ Θεῷ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ χάριτος ἐμπνευσθεὶς παρησιασί τε καὶ θάρρους ἐποπλησθεὶς⁴ στάς ἐν μέσῳ τῆς λεγεῶνος· «Ἐγὼ χριστιανός εἰμι, ἔφη, καὶ θῆσαι θεοῖς κιβδηλοῖς οὐκ ἐπιτέταγμαι· ἐστὶ γὰρ μοι Χριστός⁵ ἐν οὐρανῷ ἀθάνατος βασιλεὺς, ᾧ καὶ⁶ στρατεύομαι καὶ σὺ τοῖς προστάγμασιν ἀκριβῶς πείθομαι.» Πρὸς ταῦτα τοῦ πραιποσίτου «τὴν προσήκουσάν σοι στρατείαν» εἰπόντος, «Θεόδωρος, μὴ ἀποποιῶ, θδὲ⁷ τε τοῖς θεοῖς καὶ πείθου⁸ βασιλεῦσι τοῖς ἀητήτοις», ὁ μάρτυς πάλιν ἐπὶ τῆς καλῆς ταύτης ὁμολογίας ὥσῳς· «Ἀλέκταί μοι ἦδη¹⁰, φησί, ὅτι τῷ ἐμῷ στρατεύομαι βασιλεῖ, καὶ αὐτῷ πείθομαι καὶ ἄλλῳ παρὰ τοῦτον στρατευθῆναι οὐ δόναμαι·» καὶ τὸν πραιποσίτον σκολιᾶ χρησάμενον διανοίᾳ «ἀλλὰ καὶ τούτους,» εἰπεῖν ἀποβλέψαντα πρὸς τοὺς παρεστώτας, «χριστιανὸς ὄντας οὐδὲν τοῦτο διεκάλωσε τοῦ στρατεύεσθαι.» Εἶτα, τῷ μάρτυρος ἐπίτρομον δόντος ἀπολογία, «ἐκάστῳ» γὰρ¹¹ εἰπεῖν «ὅπως ἔχοι στρατείας μελέτω· ἐγὼ μὲντοι¹² εἶρηκα¹³ καὶ ἀθῆς ἐρῶ¹⁴, ὅτι τῷ ἐμῷ στρατεύομαι βασιλεῖ τῷ ζῶντί φημι Θεῷ, καὶ τῷ μονογενεῖ υἱῷ αὐτοῦ¹⁵, Ποσειδωνίου¹⁶ τις δονκηράριος παρεστὸς καὶ

idolis sacrificare renuit,

οἶον

2.—¹ καιροῦ add. M 4, N 1, 2; τῷ καιρῷ add. M 3.
—² ὁδὲ M 3. —³ τὸ τοῦτον M 3 —⁴ (ἐπόθει-θελημα) om. N 1. —⁵ ἀποδελχθεὶς M 2, 3. —⁶ (ἐπόθει-γάρο) ἀπολυθεὶς N 2. —⁷ (καὶ ἦδη) ἠχθη N 1, 2. —⁸ (ἀγ. μέλλων) om. N 1, 2. —⁹ μαρτυροῦσιν M 1. —¹⁰ λεγεῶνον N 1, 2. —¹¹ corr., prius Ἀμασία M 2. —¹² (δοκιμὴν) -ἐν ἣ ὁ μάρτυς γενόμενος, infra, c. 4, l. 6) om. N 1, 2.
3.—¹ om. M 4. —² om. M 1. —³ om. M 4. —⁴ μέλλει M 2, 3. —⁵ om. M 4. —⁶ om. M 2, 4. —⁷ Ἐδσεβία M 2. —⁸ καταστρέφει M 4. —⁹ om. M 4. —¹⁰ ἔργω

M 2. —¹¹ om. M 3. —¹² οὕτως M 3. —¹³ corr., prius ἀφνιπνίσαν M 1. —¹⁴ θηρίον εἰθιστο M 1. —¹⁵ om. N 1, 2. —¹⁶ βάλλει M 1. —¹⁷ μάλιστα M 3.
4.—¹ τὸν αἰσθητὸν M 3. —² om. M 3. —³ (δοκιμὴν [c. 2]-γενόμενος) om. N 1, 2. —⁴ ἀθῆεις τοίνυν ὁ μάρτυς καὶ N 1, 2. —⁵ ἐποπληθεὶς M 3. —⁶ om. M 2, 3; Θεός N 1. —⁷ om. N 1. —⁸ θδὲ///N 2. —⁹ τοῖς M 3. —¹⁰ καλῶς add. N 2. —¹¹ γοῦν N 2. —¹² ὁ add. corr. M 2. —¹³ om. N 1. —¹⁴ ἔρω M 3. —¹⁵ αὐτοῦ φημι υἱῷ N 2. —¹⁶ Ποσειδωνίου M 2, 3.

A οἷον ἐγγελῶν¹⁷ τῷ μάρτυρι τῆς ἀπολογίας καὶ σκόπτειν¹⁸ ὡς περὲς ἀρχινοίας βουλόμενος, «ὁ γὰρ Θεὸς σου,» ἔφη, «Θεόδωρε, καὶ νῖὸν ἔχει;»
 fidem confitetur. 5. Ὁ δὲ μάρτυς — μάρτυς¹ ἦν εὐθὺς² οὐχ ὕφειμένως τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ προθύμῳ γλώττῃ καὶ θαρραλέᾳ φωνῇ — «Ναί,» εἶπεν, «ἔχει, τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας, δι' οὗ τὰ πάντα παρήγαγε· διδάσκει γὰρ με Δαβὶδ ὁ θεός³ καὶ⁴ προφήτης καὶ βασιλεὺς οὗτος εἰπὼν· τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πάντα ἡ δυνάμεις αὐτῶν.» Ἔλυται τὸν πραιπόσιτον πάλιν ἐπίσης διαχλευάζειν βουλόμενος· «Τί δέ; τὸν νῖόν,» φάναι, «τοῦτον⁵ δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς ἰδεῖν;» Καὶ ὁ μάρτυς· «Εἴθε, εἶπε, τοιαύτην ὄμιν ἐκεῖνος τὴν σβένσει ἐχρησάτο, ὥστε πολλὰ τῇ πλάνῃ χαίρειν εἰπόντας τὸν ἀνευδῆ Θεὸν ἐπιγρῶμαι καὶ τούτω λατρεύειν καὶ τὴν λογικὴν αὐτῷ προσφέρειν θυσίαν, ἀνεύοντάς⁷ ἅμα καὶ χεῖρας καὶ τὴν ψυχὴν.» Ἀλλ' οὕτω μὲν τὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ φιλάνθρωπον ψυχῆς φιλάνθρωπα⁸ ὅρηματα· ὁ μῆντοι ἔκφρων ἐκεῖνος καὶ ἀρχίνους τῷ δοκεῖν Β Ποσειδώνιος κόλαζε ὧν καὶ τῷ καιρῷ χαρίζόμενος· «ἀλλ' εἶπερ ἐπιγρῶμαι αὐτόν, ἔφη, τί ἔσται πλέον ἡμῖν καὶ ποῖον οὐκ ἔσται καλόν;» Ὁ μάρτυς ἀντήρῃσε· «Καὶ¹⁰ πῶς δὲ οὐ νῦν ἔχοντος καὶ φρονέας ἀνθρώπων παριδεῖν τὸ σκότος καὶ τῷ φωτὶ προσδομεῖν¹¹ καὶ ἐπεριδεῖν μὲν ἐνημερίας, ἥς ἐν ὀλίγῳ περὶ τὸν πρόσκαιρον δυντες ἀπολαύετε¹² βασιλεῖ, Θεῷ δὲ ζῶντι καὶ βασιλεῖ προσελθεῖν¹³ καὶ τὴν ἰσὴν ἐμοὶ στρατεῖαν αὐτῷ στρατεύσασθαι;» καὶ τὸν πραιπόσιτον· «ἐνδύμεν αὐτόν¹⁴» φάναι· «ἄχι καὶ τινῶν ἡμερῶν, ὡς ἂν ἐπι γολῆς σευρμένως γνῶτε τὸ βέλτιον καὶ τὸ συμφέρον αὐτῷ μεταμῆθοι.» Ὁ ἀσύνετος ταῦτα ὑπὲρ τοῦ σπινέντος, ὁ ἄφρων ὑπὲρ τοῦ πολλῆ φρονήσεως κεκοσμημένου, ὁ βῆθει τῷ¹⁵ ζῳφῷ¹⁶ τῆς πλάνης κατελιγμένως ὑπὲρ τοῦ λαμπροῦ φωτὶ τῆς εὐσεβείας πεφωτισμένον.
 Templum Matris deorum 6. Ἐκείνον τοιγαροῦν εἰς καιρὸν ἀφέντες, ἦσαν οὐτοὶ¹ μεταξὺ πρὸς χριστιανῶν² ἐνασχολούμενοι· καὶ συλλαβόντες ἦγον εὐθόνας ἐπέχειν, ὅτι μὴ προσέχονσι ψεδόει, ἀλλ' ἐυσεβείας ἐχοντάς καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἔβλεπαν· οἷς ὁ³ μάρτυς ἀκολούθῳν καὶ πάντα αὐτοῖς γενέσθαι φιλονεικῶν, καὶ νῦς καὶ στόμα καὶ φωνὴ καὶ πρὸς ἀνδρείαν παρακλήσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἐκείνων μέλεσι διακινδυνεύειν μέλλον⁴ αὐτὸς, τί μὲν οὐκ ἔλεγε, τί δὲ οὐκ ἐποίει θάρσους αὐτῶν καὶ τόλμης ἀναπιμπλῶν; Ἐμακάριτε τοὺς ἀγῶνας, ζηλωτοὺς ἔκρινε⁵, τὰ αὐτῶν ἠσπάζετο μέλη, τὰς βασάνους ἐσμικρολόγει, τὰς ἀμοιβὰς ἐμεγάλυνεν· εἰτα ἐκείνων ἐγκατακλειστον ἦδη γενομένων, αὐτὸς ἐδικαίρον ὥρα ἐπιγρῶμαι ἐπιτίθεται τῇ μητρὶ τῶν φερνώντων θεῶν· καὶ πυρὶ ζήλον τὴν incendit; καρδίας διακαθεῖς⁶, πυρὶ τὸν ταύτης ναὸν

καταφλέγει πυκτὸς ἐπελθῶν, ἔργῳ διδάξει τοὺς Passio II ἀνοήτους βουλόμενος, οἷω μὲν αἰτὸς ἐπιβαρεῖ βοηθῶ, οἷσι δὲ αὐτοὶ θεοῖς πεποιθῶσαν, εἰ τσοῦτον ἀπέχονσι τοῦ βοηθεῖν ἐτέρους⁷, ὡς μηδὲ ἑαυτοῖς ἀμῦνα δυνατοὶ γενέσθαι τοιαῦτα πρόσχουσι. Ἐπει δὲ ὑπὸ τινῶν τὸ παραχθὲν ὠράθη καὶ εἰς πολλοὺς ἦδη διαδοθὲν ἦν, Κρονίδης ὁ λογιστῆς δέει λησθεῖς συλλαβόμενος αὐτὸν Πουπλῶ⁸ τῷ ἡγεμόνι παρίστηεν· «Οὗτος ὁ λυμεῶν, λέγων, ὁ νεόλεκτος ἡμῶν στρατιώτης, ὁ κακῆ μοῖρα τῇ ἡμετέρῳ πόλει ἐπιδοθημικῶς⁹, τὸν τε ναὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἐνέπερσεν καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἐξέβρισε καὶ οὐδὲ μίαν ἀπέλιπε θράσους ὑπερβολὴν· συλλαβὸν ὄν αὐτὸν τῷ σῶ μεγέθει παρέστησα¹⁰, ὥστε κατὰ τὸ θεῖον τῶν δεσποτῶν θέσπισμα δίκην αὐτὸν ἐποσχεῖν τῆς τόλμης ἀξίαν.»
 7. Ὁ γοῦν δικαστῆς μεταστελλόμενος τὸν inlerrogatus πραιπόσιτον πολλὰ τε ἐκάκισεν καὶ εἰς ὀρθρινίαν ὤνειδισε¹ καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῷ τοῦ καθῆναι τὸν ναὸν περιήρπτεν²· «Εἰ μὴ σὺ, λέγων, ἔφηρας τῆς³ ἀκριβείας, οὐκ ἂν οὗτος ὁ πάντολμος εὐρε χῶρον τοιοῦτοις ἐπιχειρεῖν.» Ὁ δὲ μέμφους ἑαυτὸν ἀπολύων· «Ἐγὼ, ἔφη, πολλάκις αὐτόν ὅτε μὲν ἀγαθῶν ἐπαγγελίας ὅτε δὲ καὶ ἀπειλαῖς χρώμενος πρὸς τὴν τῶν θεῶν ἐπιειγόμεν θυσίαν· ὡς δὲ ἔωρων ἑμαυτὸν οὐδὲν ὄλωσ ἀνόνητα καὶ ὅτι μηδὲν ἔλεγον εἰς ψυχὴν ἀλλὰ τῶν ὁτων ἄκρων τοὺς λόγους κατέχων, καιρὸν ἔγνων παρασχεῖν διασκέψεως, εἰ καὶ μετάνοιά τις αὐτὸν εἰσέλθοι καὶ μεταβῆται πρὸς τὸ βέλτιον· εἰ δὲ καὶ τοιοῦτον τολμησαὶ προήχηθαι, δηλὸς ἔστι κατατροφῶν ἡμῶν⁴ τῆς χρηστότητος καὶ θεῶν ἅμα καὶ βασιλέων καταφρονῶν· δικαστῆς ὄν ἐπάρχων⁵, ἔπει τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἐκείνων ἀποτομῇ κατὰ τῶν οὗτος ἱταμῶν κέχηροσ.» Καὶ ὁ ἡγεμὼν εὐθὺς τοῦ βήματος προκαθίσας, ἀχθῆναι κελεύει τὸν ἄγιον. Ἀχθέντι δὲ δομῶ τι καὶ ἀπρηῆς ἐμβλέψας· «Τούτο» ἔφη⁶ «τῆς δουθεισης σοὶ πρὸς μεταβολὴν ἀδείας ἀπέλανσας⁷, τὸ⁸ ἀντι τοῦ θῆσαι σε⁹ καὶ λιβανον προσαγαγεῖν τῇ θεᾷ¹⁰ πῶρ ἐκείνη προσεργεῖν¹¹;» Ὁ δὲ μάρτυς οὐδὲν ὑποδειλιάσας, ἀλλ' ὡς περὶ τῷ γενομένῳ μᾶλλον ἐπικαυχόμενος καὶ εἰδῶς, ὡς οὐ δεῖται τὸ πρᾶγμα γυνίας καὶ ἐπικρύψεως¹², ἀλλὰ λυχρίας¹³ καὶ περιωπῆς μᾶλλον, ὥστε φανερόν ἄπισι καταστῆναι, παρρησίας καὶ θάρσους ἐποπλησθεῖς· «Ὁμοὶ πέπρακται, ἔφη, οὐκ ἂν ἀρηθρίην· ἐξόλοις ἐπήγαγον πῶρ, ὥστε λίθον καθῆναι. Τοιαύτη δὲ ὄμων ἡ θεὰ, ὡς μηδὲ ἑαυτῇ βοηθῆσαι καὶ τοῦ κακοῦ δηννηθῆναι ὄυσσασθαι.» Καὶ ὁ δικαστῆς λόγῳ μὴ δυνήθεις ἀμελήσασθαι¹⁴ τὴν ἀπόκρισιν, οὐγὴν ἀντιδίδωσιν ἐξ ἀπορίας καὶ τέπτεσθαι κελεύει τὸν ἄγιον ἐπειπῶν¹⁵· «Ἡ τῶν ἐμῶν λόγον ἀπαλότης καὶ τὸ τῆς ὁμιλίας ὕφειμένον καὶ ἡμερον¹⁶ θρασυτέρον σε διέθηκα

¹⁷ ἐπεγγελῶν N 2. — ¹⁸ σκόπτειν N 1.
 5. — ¹ om. N 2. — ² om. M 2, N 1. — ³ (Δαβὶδ ὁ θ.) om. M 1. — ⁴ om. M 3. — ⁵ τοῦτον φάναι N 1. — ⁶ (καὶ ὁ μ.) om. M 3, N 1. — ⁷ ἀνεύοντος M 2. — ⁸ φιλάνθρωπα N 2. — ⁹ (τί ἔσται ἀντήρῃσε) om. N 2. — ¹⁰ (καὶ) μήποτε ἀποστάντες τοῦ βασιλέως ἐκείνου προστεθεσόμεθα; καὶ ὁ ἄγιος πάλιν τῆς αὐτῆς (αὐτοῦ N 2) χρηστότητος; καὶ τοῦ φιλάνθρωπου μεταποιούμενος καὶ τί τοῦ ἐμποδίζον ἔφη N 1, 2. — ¹¹ προσδομεῖν τῷ φωτὶ N 2. — ¹² ἀπέλαβετε M 2. — ¹³ προσελθεῖν ||| N 2. — ¹⁴ αὐτῷ M 4, N 2. — ¹⁵ om. M 1, 4. — ¹⁶ om. M 4.
 6. — ¹ τὸ add. N 2. — ² ἐτέρους add. N 1, 2. — Novembris Tomus IV.
³ θεῖος add. N 2. — ⁴ μέλλων N 2. — ⁵ καὶ add. N 2. — ⁶ διακαεῖς N 1, 2. — ⁷ αὐτοῖς in marg. ἐτέροις N 2. — ⁸ Πο//πλῶ N 2. — ⁹ πολὺν ἔπινον ὡς εἴκοσι τῶν κρατούτων κατεργικῶς add. N 1, 2. — ¹⁰ κατέστησα M 1.
 7. — ¹ (καὶ ἀνείδισε) om. M 3. — ² περιήρπτεν N 2. — ³ τὰς M 4. — ⁴ ὄμων N 1, 2. — ⁵ (ἡμῶν ἐπάρχων) om. M 3. — ⁶ (τ. ἔφη) in ras. N 2. — ⁷ ἀπολαύσας N 1; ἡ ἀπόλαυσις N 2. — ⁸ τοῦ N 1. — ⁹ om. N 2. — ¹⁰ θεῶ M 4, N 1, 2. — ¹¹ προσεργεῖται N 1, 2. — ¹² ἐπικρύψεως N 1. — ¹³ ἀλλ' ἐδυνχρίας M 4. — ¹⁴ ἀμ. μὴ δυνήθεις M 3. — ¹⁵ εἰπῶν M 4. — ¹⁶ (κ. ἡμ.) om. M 3.
 6 πρὸς

PASSIO II
impravide
respondet.

πρὸς τὰς ἀποκρίσεις· στρέβλαι δὲ καὶ πολλὰ
βάσανοι πείσουσι βασιλικοῖς προστάγμασιν εἴ-
κειν. » Ὁ δὲ ἅγιος· « Ὅντε σοι πείθωμαι, ἔφη,
οὔτε τῶν σῶν κολάσεων ἐπιστρέφομαι, κἄν πολ-
λῶ τούτων χαλεπωτέρας μοι¹⁷ ἐπαγάγῃς. Αἱ δὲ
σοι ἀπειλαὶ ἀγενεῖς ἐτέροισι καὶ παῖδας κατα-
πτωείωσαν· ἐμοὶ γὰρ ἡ προσδοκία τῶν μεόντων
με¹⁸ ἀγαθῶν θάρσος¹⁹ τε ἐμβάλλει καὶ τῶν σῶν
βασάνων πείθει καταφρονεῖν· μάλλον δὲ οὐδὲ
βάσανοί μοι δοκοῦσιν αὐταί· ὁ γὰρ κερύς μου
καὶ βασιλεὺς παρίσταται μοι κονφίζων μοι²⁰
τὰς δόνας· ὃν σὺ οὐκ ὄρας, ἐπεὶ μὴ βλέπεις
τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς. »

In carcere
a Christo

8. Τούτων ἀκούσαντα θυμὸς λαμβάνει τὸν
δικαστήν καὶ τῷ δεσμωτηρίῳ πάλιν Θεόδωρον
ἐγκλεισθήναι κελεύει, κλείσι τε τὴν θύραν ἀσφα-
λισθήναι καὶ σφραγίσαι ταύτην ἀκριβῶς ἐπιση-
μασθῆναι οὕτως τε τὸν ἅγιον ἐὰν ἡγενοῖται
ἐρημον πάσης¹. ἀλλὰ πιστός ἦν πάντως ὁ ει-
ρηκὸς μὴ ἰδεῖν δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον.

B Οὐκ οὐδὲ ὁ μάρτυς ἐγκαταλείπεται· ὁ γὰρ
Χριστός, δι' ὃν ἐκεῖνος τὰ χαλεπὰ ταῦτα φέρειν
ἠρέσχετο, σὸ μόνον αὐτὸν χάριτι τρέφων ἦν, ἀλλὰ
καὶ προσελθὼν ἐπεσκέφατο καὶ λόγων ἠξίωσε
καὶ θάρσους ἐπέπλησε καὶ χρηστοτάτης ἐπαγ-
γελίας· καὶ πὼς γὰρ οὐκ ἐμέλλε τοῦτο ποιεῖν²
καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ φυλακῆ δεδομένον³ ἐπι-
σκοπῆς ἀξιοῦν, ὅπου γε καὶ ἡμῖν ἐνετείλατο πρὸς
τοὺς ἀπλῶς τοῦτο πάσχοντας καὶ φυλακῆν
οἰκίσαι⁴ κατακριθέντας τὰ⁵ ὅμοια ὄραν·
Ἦλθεν οὖν⁶ καὶ· « Θεόδωρε, θάρσει, » λέγει·
« ἐγὼ γὰρ εἰμι μετὰ σου· λήψῃ δὲ οὐδὲν βρῶμα
ἢ πόμα παρὰ τῶν ἀθετούντων με τοῦτων⁷, ἀλλὰ
τροφῆς⁸ ἀφάρτων σοι καὶ ζωῆς ἐγὼ κοινο-
νήσω. » Ταῦτα πολλὴν ἐνέσταξε τῷ ἁγίῳ τὴν
ἠδονὴν καὶ ψάλλον⁹ ἤρξατο καὶ τῷ Θεῷ μάλα
θεοφιλῶς ἐναγάλλεσθαι· ψάλλοντι δὲ¹⁰ πολλὸς
ἠκούετο συνῶδον αὐτῷ¹¹ ὄχλος, ὡς καὶ τοὺς
δεσμοφύλακας ἀναστάντας πρὸς τὴν θύραν δρα-
μεῖν ὀφρομένους τίνες οὕτοί εἰσιν. Ἰδόντες δὲ
αὐτὴν τε κεκλεισμένην καὶ οὐδὲν ἐπικακουρ-
γηθῆναι τῇ σφραγίδι, οὐδὲ οὕτως ἡμέλουν, ἀλλὰ
καὶ αὐθις παρεβῶντο διὰ τῆς θυρίδος· καὶ
ὄρωσι πολλοὶ τὴν πλῆθος λευχειμονούντων καὶ

et angelis
invisitur ;

C συμφαλλόντων τῷ μάρτυρι· ὁ μὴ δυνηθέντες
σιωπῇ κατασεῖν, ἀπερχοῦνται καὶ τῷ δικαστῇ
ἀπαγγέλλουσι¹²· καὶ δεῖ ἀκούσας δευρομαῖος τῇ
θύρᾳ¹³ ἐπιφοιτᾷ. Ἰδὼν δὲ καὶ αὐτὸς τὴν σφρα-
γίδα μὲν καὶ τὰς κλείς ἀπαθῶς ἐχοῦσας, φω-
τὴν δὲ πλῆθους ἀδόντων ἀνομομένην, κέκλιω
περίστησι τῆς φρονῆος στρατιώτας ἐνόπλους,
χριστιανούς εἶναι τοὺς ἐνδον ὑπολαβὼν. Ἐπεὶ
δὲ εἰσέλθοι καὶ μηδένα¹⁴ εὔροι ὅτι μὴ μόνον
τὸν Χριστοῦ δοῦλον Θεόδωρον, καὶ αὐτὸν τῷ
ἐξέλω ἀσφαλῶς ἐμπεδημένον¹⁵, ἐκπληξίς αὐ-
τόν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ εἰσῆει. Κλείσαν-
τες οὖν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐπαρήσαν,
οὐδὲν ἕτερον αὐτῷ δίδουσαι¹⁶ τοῦ δικαστοῦ
ἐπιτρέφαντος, ὅτι μὴ οὐγκίαν ἄρτον τῆς ἡμέ-

ρας καὶ βραχύτερον ἕδατος. Ὁ¹⁷ τῆς ἀφροσύνης, Δ
εἰ ψυχὴν τοιαύτην εἰλεῖν¹⁸ φήθησαν ἐνδεία
τῶν ἀναγκαίων, ὃ μὴδὲ τοῦτων ἦν χρεία τρο-
φῆ κρείττονι τροφεμένῳ ἢ κατὰ ἄνθρωπον·
ἔθεν οὐδὲ ἐδέξατο τι παρὰ τῶν ἀναρειν ὄν
σφῆσειν μεμαθηκότων.

9. Ἐωθεν δὲ κελεύσας ὁ δικαστὴς ἀχθῆναι
τὸν ἅγιον, λόγοις αὐτὸν ἡμέροις καὶ ἀγαθῶν
ἐπαγγελίας ἐλεῖν ἐπειράτο· « πείσθητί μοι πρὸ
τῶν βασάνων, Θεόδωρε, » λέγων¹· « καὶ εὐθὺς
γράψω² τοῖς βασιλεῦσιν, ἀρχιερέα τε τῶν
θεῶν χειροτονήσάι σε καὶ τιμῶν ἀξιώσαι μεγά-
λων καὶ σύνθρονον ἡμῖν καταστήσαι. » Τούτων
ἀκούσαντι τῷ ἁγίῳ πρώτον³ μὲν περὶ τῆς ἀρ-
χιερωσύνης καὶ γελῶσαι φαίδρον ἐπέπλησε καὶ
τῆς δωρεᾶς μυκτηρησαί τοὺς ἀνοήτους, ἔπειτα
δὲ καὶ πρὸς τὸν δικαστήν μετὰ πολλῆς φάνας
τῆς παρηρησίας· « εἰ καὶ περὶ τὰς σάρκας μου
τῆξεις, εἰ βασάνων πληθῆι καταναλώσεις, εἰ
καὶ τὸν διὰ ξίφους θάνατον εὐθὺς ἐπαγάγῃς,
ἕως ἂν ἐν ἐμοὶ πνεῦμα ζωῆς ᾖ, οὐκ ἂν ἕξαρτος
ὀφθείην τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ⁴ καὶ βασιλέως. »
Ἐπεὶ ταῦτα ἀκούσαι τὸν τύραννον, πολλὰ τῷ

iudicis
promissa

spernit ;

E πραιποσίτῳ διαλεχθέντα κελεύσαι τοῖς δημίσι⁵
ἐπὶ ξέλον τὸν ἅγιον αἰορησάντας ὄνξε τὰς
πλευρὰς αὐτοῦ καταξέειν· ὅσπερ εἰς ἔργον
ἐκβάντος, θέαμα ἦν χαλεπὸν ἡμέροις ὀφθαλμοῖς⁶
τὸ γινόμενον⁷· εἰς τοῦτο⁸ γὰρ ὀμότητος οἱ
ἕξοντες παρηγήθησαν, ὡς μηδένα οἰκτονεῖν αὐ-
τοὺς τῆς κοινῆς λαβεῖν φόνσεως, ἀλλ' οἷον
ἀπόχῳ τινὶ προσφέρεσθαι καὶ δι' ὀλίγον⁹ γυνά
σαρκῶν τὰ ὄσα ἐκείνον καταλείπειν. Ὁ μέντοι
μάρτυς οὐδὲν ἔλαττον ἢ οἱ ἕξοντες τοῦ οἰκείου
σώματος ἀμελῶν καὶ νικῶσαι φιλονεικῶν τῇ
αὐτοῦ ἀνδρεία τὴν ἐκείνων θηριώδιαν, πρὸς
μὲν τὸν τύραννον οὐδὲ βραχὺ τι ἐφθέγγετο¹⁰,
ὑπέψαλλε δὲ ἡσυχῶς· « Εὐλόγησάι τὸν κύριον
ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ παντός ἡ αἰνεῖσαι αὐτοῦ ἐν
τῷ στόματί μου. » Ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ τύραννος
τῆς καρτερίας τὸν ἅγιον· « Εἰτα οὐκ αἰσχρήν,
ἔφη, πάντων ἀνθρώπων ἀβλιώτατέ σέ, ἐπὶ ἄν-
θρώπῳ τὰς ἐλπίδας ἔχον, καὶ τοῦτω βίαιῳ τέλει
καταλύσαι τὴν ζωὴν, ἀλλ' οὕτως¹¹ σεαντὸν
ἀλογίστως παραδίδως τοῖς αἰκισμοῖς ; » Ὁ δὲ
λίαν πεποιθότως καὶ ἀνδρικόως καὶ ὡσπερ ἐπὶ

acerbe
cruciatur ;

Psalm.
33, 1.

F αὐτῷ μάλλον ἢ ὁ δικάζων ἐπὶ τῷ βήματι σεμνε-
νόμενος· « Αἴτη μοι αἰσχρήν, » ἔφη¹², « καὶ πᾶσι
τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα. »
10. Τοῦ δῆμον τοῖνον ἐπιβώντος ὅσον οὕτω
τὸν ἅγιον παραδόλλυσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα
διὰ τοῦ κήρυκος· « Τί βοῦλει ; ὅσαί μοι μάλλον ἢ
καὶ ἔτι σοὶ τὰς κολάσεις παραταθήναι ; » Πρὸς
ταῦτα ὁ μάρτυς δεῖξαι βουλόμενος, ὡς οὐ μόνον
τὸν οὐκ ἤτιθηται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ φαίδρε-
ται πάσχων καὶ τροφῆν ἠγείται τὰ ἐπαγόμενα,
ζήλον πληρωθεὶς¹³ τὴν καρδίαν, ὅλην¹⁴ γλώττην
καὶ παρηρησίας ἐμπλεῶ ψυχῆ¹⁵· « Ἀσεβέστατε, »
ἔφη, « καὶ ἀνομίᾳ πάσης πεπληρωμένε νιὲ δια-
βόλον, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου δαι-

iudicem
increpat ;

¹⁷ om. M 2 ; μοι χαλεπωτέρας N 2. — ¹⁸ om. N 1, 2 ;
μοι M 1. — ¹⁹ θάρσους N 2. — ²⁰ μου M 4. N 2.
8. — ¹ ὥστε διαφρασθῆναι add. N 1, 2. — ² ποιεῖν N 1.
— ³ παραδεδομένον N 1, 2. — ⁴ καὶ add. N 2. — ⁵ om.
M 4. — ⁶ ἦλθεν οὖν in marg. N 2. — ⁷ με τοῦτων in
marg. N 2. — ⁸ τροφῆς N 1. — ⁹ πάλιν M 3. — ¹⁰ om.
M 1. — ¹¹ αὐτῷ συνῶδον N 2. — ¹² ἀπαγγέλλουσι M 3.
— ¹³ τὴν θύραν M 2 ; πρὸς τὴν θύραν M 3. — ¹⁴ μηδὲν
M 3. — ¹⁵ ἐμπεδημένον N 2. — ¹⁶ τοῦτο add. N 2. —

¹⁷ ὄ//// N 2. — ¹⁸ ελλ//// in N 2.
9. — ¹ (i. Θ.) N 2. — ² γράψω N 1, 2. — ³ πρῶτα
M 4. N 1, 2. — ⁴ om. N 2. — ⁵ τοὺς δημίους M 4. N 2.
— ⁶ ποῦμενος N 1. — ⁷ τοσοῦτον N 1, 2. — ⁸ ὄλον
N 2. — ⁹ ἐφθέγγετο N 2. — ¹⁰ οὕτω N 1. — ¹¹ om.
N 2.
10. — ¹ (σὸ μόνον) om. M 1. — ² ζήλω πηρωθεὶς N 1.
— ³ τῇ add. N 1. — ⁴ τὴν ψυχῆν N 2.

-μονος

- A **μονος ενεργείας, οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, ὃς ταύτην σοι τὴν ἀρχὴν ἐχαρίσατο· δι' αὐτοῦ γὰρ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς· ἀναγκάζεις δὲ με ζῶντα Θεὸν ἐγκαταλιπεῖν καὶ λλοῖσι προσκυνεῖν ἀνάγκαις.** Ὁ οὖν δικαστὴς πολλῆ διασκέπει πρότερον ἐκδοὺς ἑαυτὸν ἔπειτα· «*Τί θέλεις;*» φησὶν, «*εἶναι μεθ' ἡμῶν ἢ μετὰ τοῦ Χριστοῦ σου;*» Τούτῳ ἐκεῖνος οὐδὲ βραχὺν ἀναμείνας χρόνον οὐδὲ τὸ πρᾶγμα σκέψεως εἶναι νομίσας ἄξιον, ἀλλ' οἷα δὴ καὶ μεμφόμενος τὸν ἡγεμόνα τῆς ἐρωτήσεως θαρραλέα⁵ καὶ ψυχῇ καὶ φωνῇ «*μετὰ τοῦ Χριστοῦ μου,*» ἔφη, «*καὶ ἡμῶν καὶ εἰμι καὶ ἔσομαι.*» Εἰδὼς οὖν ὁ δικάζων, ὅτι μηδὲν ἀνέει, ἀλλ' ἀπαγορεύει⁶ μάλλον αὐτὸς τὰς κολάσεις ἐπάγων ἢ ὁ ἄγιος πρὸς τὴν τῶν ἐπαγομένων ἔπιμομήν, τὸν⁷ δὲ πρὸς αὐτοῦ καταψηφίζεται θάνατον, οὕτως εἰπὼν· «*Θεόδορον⁸ ἀπειθήσαντα μὲν⁹ τῷ κράτει τῶν καλινίκων βασιλείων καὶ τῶν θεῶν, πιστεύσαντα δὲ τῷ ἑστανρωμένῳ, πορὶ παραδοθῆναι κελεύω.*» Ὡς οὖν ἀπεφίγητο μόνον, ἔλιπον ἢ ἐλέχθη τὸ
- B **ἔργον ἠνέκυο· τῶν γὰρ δημίων ἐξόλα παραχρῆμα συνενεγκόντων¹⁰, συλλαβόντων τὸν μακάριον οἱ πρὸς ταῦτα κελουθέντες ὑπηρετεῖν, ἐπὶ τὸν τεταγμένον ἤραγον τόπον.**
- Rogo
alligatus, 11. Ἐπεὶ δὲ ἦδη καὶ τὸ πῦρ ἀνήφθη, ἐθὺς περιτιθέασιν αὐτῷ καὶ ὄργανα τὰ πρὸς τὴν πυρὴν ἐπιθῆναι. Μελλόντων δὲ καὶ προσηλοῦν, οὐκ ἀνέει· «*Ἄφετέ με,*» λέγων· «*ὁ γὰρ δοῦς οὐδὲν ἀγεννὲς πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς ὑπομείναι θέαν, αὐτὸς δόσει πάντως καὶ τῆς τῶν ἡλῶν ἐκτός² ἀσφαλείας τὴν τοῦ πυρὸς ὑποστήναι³ καῖαν.*» Ταύτην τοι οὐ καθήλωσαν μὲν⁴, προσέδησαν δέ· καὶ δὲ τὴν σφραγίδα τῷ μετώπῳ ἐπιβαλὼν ἡδὲ τε ἰδὼν εἰς τὸν οὐρανὸν· «*Κύριε ὁ Θεός,*» εἶπεν, «*ὁ παντοκράτωρ, ὁ τοῦ νιοῦ τοῦ ἀγαπητοῦ σου⁵ πατὴρ, δι' οὗ τὴν ἐπίγνωσίν τε καὶ ἐπαγωγὴν⁶ τὴν εἰς σὲ ἐσχίκαμεν, Θεε τῶν δυνάμεων, Θεε πάσης κτίσεως καὶ παντὸς ἔθνους, ὃ ζῶσιν ἐνώπιόν σου, ἐδλογῶ σε, ὅτι με⁷ κατηξίωσας μερίδα σκεῖν μετὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων σου ἐν τῷ ποτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ σου εἰς ἀνάστασιν ζωῆς αἰώνιου ψυχῆς τε καὶ σώματος· διὸ προσδέχθειν ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν θυσία πίονι, καθὼς προητοίμασας καὶ ἐπλήρωσας ὁ ἀνευδὴς καὶ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν· δὸς δέ, Κύριε, καὶ τοὺς συγκατασχθέντας⁸ μοι τήρωνας⁹ τῶν ἰσῶν ἐμοὶ κοινοῦνθαι βραβείων.» Οὕτως ἐδέξιμος εἰς τὸ πλῆθος ἀπειδε· καὶ ἐθὺς Κλεόνικον τὸν συλλήφθητά αὐτῷ τήρωνα¹⁰ ἐπίλυπὸν τε καὶ δεδακρυμένον ἰδὼν μέγα ἐμβοήσας· «*Κλεόνικε, περιμένω σε, φησὶν, ἀκολούθει μοι, ἵν' ὥσπερ ἐπὶ ταύτης τῆς προσκαίρου ζωῆς οὐ δέεστημεν, οὕτως δὴ καὶ τὴν**
- αἰώνιον¹¹ ζήσομεν ἀλλήλοις συνόντες.» Οὕτως εἰπὼν τῇ εὐχῇ πάλιν¹² δίδωσι· «*Κύριε, λέγων, καὶ Θεε παντοκράτωρ, ὁ τὸν ἀγῶνα τόνδε διὰ τοῦ μονογενοῦς σου νιοῦ, κρείον δὲ¹³ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ δυνάμει τῇ σῆ νικῆσάι με καταξιώσας, πρόσδεξάι μου τὴν ψυχὴν ἐν εἰρήρῃ¹⁴, ὅτι σοι πρέπει δόξα σὺν τῷ νιῷ καὶ τῷ παναγίῳ σου πνεύματι.» Διατελέσας δὲ τὴν εὐχὴν ἐφέλλεται τῇ πυρῇ καὶ ὥσπερ οὐδενὸς αὐτὸν πιέζοντος λεπταροῦ, οὐ μόνον ἀνετός τε¹⁵ καὶ ἀτάραχος ἦν, ἀλλὰ καὶ ἔμρον ἐφόκει τινὰ ὑπάδειν τοῖς χεῖλεσι· καὶ οὕτως ἡσυχῇ τὸ πνεῦμα παρατίθησι τῷ Θεῷ.*
12. Εὐσεβία δὲ τις¹ ἢ φερωνόμος ζῶσα, αἰτησαμένη τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος καὶ λαβοῦσα, οἶνω τε καὶ μέρσις ὑπαλείψασα καὶ κομῆσασα, θήκη φιλοτίμῳ αὐτὸ κατατίθησι καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃς ἐν χωρίῳ Ἐδχάτα² λεγομένῳ ἴδρυτο ὑπὸ τῶν Ἀμασῶν μητροπόλιν, ὡς χρῆμά τι πολυτελεῖς θησαυρίζει, μνήμην ἐτήσιον τῷ μάρτυρι ἐκτελοῦσα καὶ τὸ ἱερὸν λόγιον ὡς δυνατὸν αὐτῇ ἐκκληροῦσιν σπουδάουσα· «*εἰς γὰρ μνημόσυνον αἰώνιον,*» φησὶν³, «*ἔσται δίκαιος⁴.*» Εἶχε μὲν οὖν⁵ οὕτως ἢ⁶ φιλόχριστος Εὐσεβία⁷ τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος θησαυροῦ⁸ ἄσπλον, πλοῦτον ἀδάπανον, αὐτῇ τε καὶ τοῖς μετ' αὐτῆς ἀργυρον φύλακα· πλὴν ἀλλὰ τὴν ἐπισκιάζουσαν τῷ σώματι δύναμιν οὐκ εἶχεν αὐτῇ μόνῃ⁹, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὅστις βοηθὸν ἐκεῖνον ἐπιβοώμενος ἦν· ἴσον γὰρ ἑαυτὸν οἶδε νέμειν ὁ ἄγιος τοῖς πλησίον ἰσοῦ καὶ τοῖς πόρρω καὶ ὁμοίως ἀπαταχοῦ τὰς τῶν θανάτων ἀνάγκας ἐπιλάμπειν¹⁰.
13. Ἀμέλει¹ καὶ τὴν ἐν καλῷ τῆς Ἐδρόφης κειμένην πόλιν πασῶν τε προκαθημένην² καὶ βασιλεύουσαν, τὴν Κωνσταντίνου φημί(1), ἐμπεσεῖν ταῖς πάγαις τοῦ ποτηροῦ κινδυνεύουσαν, βοηθὸς ἀτόκλιτος ἐπιφθάσας ἀπαθῆ κακῶν διετήρησεν. Ἐπεὶ μὲν γὰρ τῷ³ φθονερῷ δαίμονι τοῦτο⁴ ἔργον ἦν βασκαίνοντι τῆς σωτηρίας χριστιανούς, ὁ κατ' αὐτῶν διωγμὸς καὶ οἱ πρὸς τοῦτο δὲ σπουδαίως ὑπηρετοῦντες αὐτῷ βασιλεῖς· πολλὴν γὰρ εἶχεν⁵ ἐνκολίαν ἐφ' οἷς ἐπεχειρεῖ, τῇ δυνάμει τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ κατὰ τῶν⁶ εὐσεβεσθέντων⁷ φθόνῳ⁸ συνεργοῖς χρόμενος⁹, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὰ χριστιανῶν ἠνθεῖ καὶ παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐκράτει καὶ τὰς αὐτοῦ κατήσχυον¹⁰ προσβολὰς ἢ τε θεία πίστις ὥσπερ γῆ¹¹ ἀγαθὴ τοῖς αἵμασι τῶν μαρτύρων ἐπαρδομένη¹² πολέχων ἐκαρποφόρει πανταχοῦ τὴν εὐσεβειαν¹³· ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς ἀνίσταται τὰ χριστιανῶν πρεσβεύων, ὃ¹⁴ περιώνυμος δηλαδὴ¹⁵ Κωνσταντῖνος· ὁ καὶ¹⁶ καιριωτάτῃ γίνεταί πληγῇ¹⁷ τῷ βασκάνῳ καὶ παρρησιάζεται μὲν ἢ ἀλήθεια, ἢ δὲ τῶν φευδωνόμενον θεῶν¹⁸ θρησκεία αἰσχύνῃ
- capitis damnatur.
- Psalm. 111, 7.
- Ab Eusebia sepelitur.
- Urbis regiae christianis.

(1) Incipit miraculum de colybis, BHG. 1768. Cf. Commentarii praevii n. 37-39.

PASSIO II καλωπαμένη πόρρω που τῶν ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἀπεπλανᾶτο· ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ἀνθούνητα ὁ πονηρὸς δαίμων ἑώρα ¹⁹, ἤσχαλλεν, ἠνιάτο, ἐδυσφόρει, τοῖς ὄλοις διαπορῶν ἦν, εἰς ἀνάρορον αὐτῷ τὰ πράγματα χωροῦντα ὄρων· ἐπέζητει τὸν ἐν δυνάμει πάλιν ὑπηρετήσοντα τοῖς θελήμασιν αὐτοῦ τοῖς ²⁰ πονηροτάτοις· καὶ ζήτην, ὃ τῶν ἐμῶν κακῶν καὶ τῶν ἀδύλων τοῦ Θεοῦ κριμάτων, εὐρίσκει.

a Iuliano 14. Κωνσταντῖνον γάρ, ὅπερ ἄρι μνήμην ἐθέμεθα, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ γνωριζομένων τὸν βίον μεταθεμένον, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ βασιλεὺς ἀναδείκνυται, εἴ γε δεῖ βασιλέα καλεῖν ἐκεῖνον τὸν θεαλέτην οἶμοι τῆς εὐσεβείας γενόμενον καὶ κακίας ὑπηρετήν πάσης ¹ καὶ ἀσεβείας παρ' ὄντινασιν ² ἄλλον ἀναφανέντα καὶ τοῦ ἰδίου δεσπότου καὶ Θεοῦ καταφραζάμενον, τὸν θεομισῆ λέγω καὶ πάντολμον Ἰουλιανόν· ὃς τὴν ἀληθῆ ³ χριστιανῶν πίστιν ἐξαρησάμενος, ὥσπερ οὐδὲν κοινὸν πρὸς ⁴ τοιαύτην ψυχῆν ⁵ καὶ γνῶμην ἔχουσαν, τῇ ματαίᾳ τῶν εἰδώλων προστίθεται πλάνη· ἦν ἐδ' κειμένην ἐκεῖνος κακῶς ἀνίστά καὶ καλοῦς παθεῖσαν ἀνανοῖ πάλιν μετὰ πολλοῦ τοῦ πόνου καὶ τῆς ἐπιμελείας, ὥσπερ ἀναπληρῶν αὐτῇ τὸ μεταξὺ τῶν χρόνων ὀστέρισμα καὶ μαρᾶνα φιλονεικῶν τὰ θεῖα τῆς εὐσεβείας νεόφρα καὶ τὴν ἀρετιβαλῆ πίστιν τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦγον ῥίξαις αὐταῖς ἐξελείν βουλόμενος· ταύτη τοι καὶ διωγμὸν ἐγείρει τῶν πόποτε μνημονομενομένων ἀγριότερον καὶ κακοτεχνότερον ⁶. Ἐπεὶ δὲ πολλοὺς πολλαῖς ⁷ τιμωρίαις ὑποβάλων ἠκίστα πειθομένους ἑώρα καὶ τοῖς αὐτοῦ θελήμασιν εἰκόντας, ἐπὶ τὸν δόλον καὶ τὰς τέχνας ἐχώρει καὶ τῆς λεοντῆς, ὃ λέγεται, μὴ ἐξικονομένης, καὶ τὴν ἀλωπεκῆν προσετίθει· πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἐπιτηδεύει, γονιμωτάτος τε καὶ φιλοτιμωτάτος ὢν τοῖς τεχνάσμασιν, ἔπειτα δὲ καὶ τοιοῦτόν τι ἐπιροεῖ, ὃ καὶ μόνον πραγμαθὲν ἱκανὸν ἦν αὐτοῦ ⁸ τὴν πανοργίαν ἀποδείξει· ἀμύμητον καὶ οἶον τι γεῦμα γενέσθαι ψυχῆς οὐδὲν ἐλεύθερον ἐχοῦσης οὐδὲ γενναῖον· εἰδὼς γὰρ ὃ βδελυρὸς ἐκεῖνος, ἅς ἀφιεροῦσι Θεῷ οἱ ¹⁰ χριστιανοὶ τῶν νηστειῶν ἡμέρας ὅπως ¹¹ οἷόν τε καθαράς αὐτάς διαφυλάττειν σπονδάζουσιν, οὐδένος τῶν περιττῶν ὅτι μὴ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀπογερόμενοι καὶ μάλιστα κατὰ τὴν πρόωτην τῶν νηστειῶν τούτων ἑβδομάδα, καθ' ἣν οἱ πλείους τῶν φιλαρτέων καὶ ἄσιτοι τὸ παράπαν διατελοῦσιν, ἐπεὶ καὶ πᾶς ἀπτόμενος πράγματα θερμότερον αὐτῷ ¹² τὴν ἀρχὴν προσβάλλει, — τοῦτο ἐκεῖνος εἰδὼς τὸν τῆς πόλεως ἔπαρχον μετακαλεσάμενος, τῆς αὐτῆς ¹³ αὐτῷ κοινονοῦντα θρησκείας· «Ἐπεὶ,» φησὶν, «τὰ τε ἄλλα κακοδαίμονοντάς Βυζαντίους καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἐξυβρίζοντας ¹⁴ οὐδένα τρόπον αὐτοὺς μεταπεισεῖν οἷοί τε γέγοναμεν, οὔτε γὰρ ἀπειλαῖς ἐφοβήσαμεν, οὐ βασάνοις ἐνδοῦναι παρεσκευάσαμεν, οὐ τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς ἀποστήσαι τῶν δεδογμένων ἰσ-

χύσαμεν, οὐκ ἄλλο τι πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου D ταύτης ἐφευρεῖν ἠδυνήθημεν, εἰς νοῦν ἐπήλθε μοι νῦν, ὃ καὶ μὴ βουλομένους πείσει τῶν θυσῶν ἀπογεύσασθαι· ἐπεὶ γὰρ αἱ ἀποτεταγμένοι τούτοις εἰς νηστεῖαν ἡμέραι πάρεσι, νῦν γενέσθω σοι σφόδρα ἐπιμελὲς μηδ' ὅτιον ἐφεῖναι μηδενὶ ¹⁵ βρωτῶν ἢ ¹⁶ ποτῶν ὄνιον εἰς τὴν ἀγορὰν προθεῖναι, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν πάντα περιε- in mercatu
λεῖν, ἐκ δὲ τῶν εἰς θυσίαν ἡμῖν προσφερομέ- propositis.
νων ¹⁷ ἐκβεῖναι καὶ ἐδόξως ταῦτα ¹⁸ λαμβάνειν τοὺς βουλομένους παρασκευάσαι· ὅπερ ὡς ἔφημεν γεγονός, ἀνάγκη πάντως ¹⁹ ἢ τῶν θυσῶν αὐτοὺς ἀπογεύσασθαι ἢ ἐπιγνόντας καὶ μὴ χρήσασθαι βουλομένους θήραμα τοῦ λιμοῦ γενέσθαι, μηδ' ἀποθεῖν ἄλλοθεν ἐπιαιτίασθαι δυναμένους.» Ταῦτα τὸν τοῦ παρανόμου βασιλέως παρανομότερον ὑπηρετήσων ²⁰ ἀκηκοῦντα φάται λέγεται· «Θεὸθεν σοι, βασιλεῦ, καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἀτεχνῶς τὸ ἐνθύμημα.»

15. Οὕτως οὖν κοινολογησάμενοι καὶ τὰ τῆς S. Theodo-
βουλῆς ὥσπερ εἶχον δεινότατα σκαιωρήσαντες, rus
εδέλιπδες ἦσαν αἰρήσειν χριστιανούς οἰόμενοι· E
ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτο τῆς Χριστοῦ ¹ ἄκρας χρησ-
τότητος οὐδὲ κηρυκτικῆς ἐκείνου τῆς ἐκείνου τῆς
ἡμᾶς, τὸ παριδεῖν οὕτω τὴν ἀνομίαν ὑψῶσαι κεφαλὴν καθ' ἡμῶν καὶ τῆς εὐσεβείας κατα-
καυχήσασθαι· διὰ ταῦτα κινδύνῳ περιπίπ-
τουσιν ἡμῖν ἀφανεῖ τὸν λαμπρὸν ἐν μάρτυσιν ἐπιπέμπει, τὴν ἀμαχον προστασίαν, τὴν ὄξειαν βοήθειαν, τὸ Θεοῦ δῶρον, τὸν μέγαν Θεόδωρον ²· ὃς ἐπιστὰς τῷ τηρικαίτῳ τῆς ἐκκλησίας ἀρχι-
ερεῖ καὶ ἐπισκόπῳ, οὐκ ὄντα ἀλλ' ἕπαρ ³ ἐπι-
φανόμενος· «Ἰουλιανὸς ὁ μαρὸς,» ἔφη, «διε-
τάξασθε βασιλεὺς κατὰ τὴν πρόωτην ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν περιαιρεθῆναι μὲν τὴν κατὰ τὴν ⁴ ἀγορὰν προβεβλημένην καθαρὰν βρωσιν, προ-
τεθῆναι δὲ μεμασμένην αἵματι ⁵ καὶ λῆθρῳ τῶν ἐναγῶν θυσῶν· ἀλλὰ σὺ τοῦτο εἰς νοῦν βαλλό-
μενος διαμάρτυροι τῷ λαῷ μηδένα τῶν τῇ ἀγορᾷ προτεθέντων βρωμάτων ἢ πομάτων μηδ' ὅτιον ὀνήσασθαι.» Τοῦ δὲ «καὶ πῶς ἔσται ⁶ δυνατὸν» ἐρομένου «τοῖς ἐνδεεῖσι καὶ μηδεμιᾶς ἡμέρας προαστοθεμιμένην ἔχουσι τὴν τροφήν;» ὃ μάρτυς ἅμα μὲν τὴν ἀπορίαν ἰόμενος, ἅμα δὲ ⁷ καὶ γνωρίζων βουλόμενος, ὅστις εἶη· «κόλυβα, φησὶν, αὐτοῖς ⁸ παρασχόμενος, ταύτη ⁹ τὴν ἐνδεῖαν παραμυθῆσασθαι σπουδάσων.» Εἶτα τοῦ πατριάρχου πάλιν ¹⁰ πωθόμενον, τί δ' ἂν εἴη τὰ κόλυβα ταῦτα, «οὐδὲ γὰρ ἔγνωσταί μοι,» φησὶ, «τὸ ὄνομα, ὃ ἅγιος· «Σίτον ἐνήσας,» ἔφη, «διάνειμαι ¹¹ τούτων εἰς βρωσίν· — οὕτως ¹² γὰρ ἐγγωρίως τὸν ἐφθὸν σίτον ἐν Εὐχαρίτοις καλεῖν σύνηδες — ἐμε δὲ εἶναι ¹³ Θεόδωρον ἴσθι τὸν κατὰ τὴν Ἀμασειαν τὴν πρὸς Πόντον ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσαντα· ὅψ' οὐ καὶ ἀπέσταλμαι νῦν σωτήρ ὑμέτερος, τῆς τοῦ πονηροῦ ἐνέδρας καὶ μηχανῆς ὀνόσεως ¹⁴.»

16. Ταῦτα τὸν ἀρχιερέα μαθόντα ἠδονῆς ἅμα Iulianus
καὶ θαύματος ἐμπλεω γενέσθαι καὶ τοὺς τὴν victus
βασίλῃδα ταύτην πόλιν οἰκοῦντας χριστιανούς

insidiae
struuntur

cibariis
pollutis

¹⁹ (ἐπεὶ ταῦτα - ἑώρα) om. N 1, 2. — ²⁰ (θελ. α. τοῖς) om. M 1.
14. — ¹ (π. ὄπ.) N 2. — ² παροτινοῦν N 1. — ³ τῶν add. N 1. — ⁴ τὴν add. M 3. — ⁵ (ψ. τοιαύτην) N 1, 2. — ⁶ (κ. κ.) om. N 1. — ⁷ ταῖς add. N 1. — ⁸ αὐτὸν N 1, 2. — ⁹ (ἀπ. τὴν π.) N 1, 2. — ¹⁰ om. N 2. — ¹¹ ὡς add. M 4, N 1, 2. — ¹² κατὰ add. N 2. — ¹³ om. N 2. — ¹⁴ ἐβρίζοντας M 4. — ¹⁵ μηδέν N 2. — ¹⁶ |||| ἢ ||||

N 2. — ¹⁷ προσφερόμενον N 2. — ¹⁸ τοιαῦτα M 4. — ¹⁹ M 4, N 1, 2 cel. πάντας. — ²⁰ ὑπηρετήν N 1.
15. — ¹ Χριστοῦ τῆς M 4, N 1, 2. — ² (τ. μ. Θ.) om. N 1. — ³ (ὑ)παρ in marg. N 2. — ⁴ (κατὰ τὴν) εἰς N 1, 2. — ⁵ αἵματι M 4. — ⁶ τοῦτο add. M 3, N 1, 2. — ⁷ supra lin. M 1. — ⁸ αὐτοῦς N 2. — ⁹ ταύτην N 1. — ¹⁰ om. M 2. — ¹¹ διάγειμε N 1, 2. — ¹² οὕτω N 1, 2. — ¹³ om. N 2. — ¹⁴ ὀνόσεως N 1.

μετακαλεσόμενον

A μετακαλεσάμενοι, τὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῖς, ὡς ἤκουσεν, ἐπισκεῖσθαι· κἀκείνους ἀκριβῶς φυλάξαι τὰ κελευσθέντα. Πέρας οὖν ἤδη τῆς ἑβδομάδος ἐχούσης, ἐπεὶ ὁ τύραννος ἔγνω εἰς ὁδὸν¹ τὰ τῆς ἐπινοίας χωρήσαντα, ἐξαιρεθῆναι μὲν τῆς ἀγορᾶς τὰ μειμασμένα βρώματα, προτεθῆναι δὲ τὰ συνήθη πάλιν² προστάττει, πολλὸν ἐκείνος γέλωτα τῆς ἀποτυχίας ὀφλήσας, ὡσπερ ἄρα καὶ ἦν ἄξιον. Ἐκ τούτου τί συνέβαινεν; ἐκείνους μὲν ἀθυμίας πάσης πληρωθῆναι καὶ σκυθρωπότους, τοὺς δὲ τῆς αὐτοῦ ἐνέδρας αἰσθημένους χριστιανούς καὶ κρείττους ὀφ-

θέντας αὐτοὺς³ τῇ βοήθειᾳ τοῦ μάρτυρος, ὡς⁴ κηδεμόνι τὴν σωτηρίαν λογιζομένους πάνδημον αὐτῷ συστήσασθαι τὴν πανήγυριν· καὶ οὕτως ἐπικρατῆσαι ἄχρι καὶ τήμερον δι' ἔτους ἡμᾶς τὴν καλὴν ταύτην ἑορτὴν⁵ ἐκτελεῖν οἷα σωτήρι τῷ μάρτυρι κατὰ τὴν ἑκτὴν ἡμέραν τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, ἐνχαριστήρια ἐορτάζοντας εἰς δόξαν τοῦ τοῖς αὐτοῦ μέλεσιν ἐνδοξασθέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ᾧ πρόκειται πάντα⁶ δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις⁷ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

PASSIO II
Usus edendi colyba perseverat.

16. — 1 αὐτῷ add. N 1, 2. — 2 προστεθῆναι πάλιν δὲ τὰ συνήθη N 1. — 3 αὐτῆς N 1. — 4 καὶ M 3. — 5 ἑορτὴν ταύτην N 2. — 6 om. M 2. — 7 σὺν τῷ ἀνάρχω πατρὶ καὶ τῷ ζῴοποι (sic) πνεύματι add. M 3.

IV. VITA ET EDUCATIO S. THEODORI

E codicibus bibl. Nationalis Parisiensis 499 (= 1), bibl. Angelicæ 81 (= 2), bibl. Querinianæ A. 3. III (= 3), bibl. Bodleianæ Barocc. 238 (= 4). Cf. Comm. præv. num. 12.

E

Βίος καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος¹ Θεοδώρου.

ψυχὴν μαρτυρῆσαι Χριστῷ δυναμένην, συχνῶς ἐπὶ βρωμάτων μεταλήψει προέτρεπεν, ἀρμοδίαις δὲ αὐτὸν παρανέσει τρέφον πέπεικεν οὐχ ὑπὲρ θνητοῦ ἀλλ' ὑπὲρ ἀθανάτου βασιλείως ἀγωνίζεσθαι.

Militiæ ascriptus,

Matre immatura mortua

1. Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος¹ Θεοδώρου πατὴρ μὲν Ἐρυθραῖος ὄνομα², ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ³ φιλόσοφος, Πολυξένη δὲ ἡ μήτηρ ἐκ παρθενίας αὐτῷ συναφθείσα. Ἐξ ὧν ὁ εὐγενὴς Θεόδωρος τῷ πρώτῳ τῆς συναφείας ἔπει γεγέννηται⁴. τῆς δὲ μητρὸς ἐν τῇ λοχείᾳ⁵ θανούσης, χριστιανῆν⁶ ὁ πατὴρ οὐχ εὐρίσκων τιθῆναι ἐσκέφατο τέχνη τὸ παιδίον ἐκθρέψαι· καὶ διὰ πυρὸς καθαίρων καὶ πίσιον κριθᾶς⁷ ἄμφω τε ἐψῶν⁸ ἀρμοδίως σὺν ὕδατι καὶ μέλιτος μιγνύς τὸ ἄκοῦν εἰς ἀγγεῖον μετέβαλεν⁹ ἑλοῦν ἔχον ἐκτόπιμα¹⁰ τιθίον¹¹, ὅπερ τὸ βρέφος ἀντὶ μαστῶν¹² συνέχον τῷ στόματι καθάπερ γάλα τὸν χυλὸν ἠδὲως ἐφείλκετο· εἶτα τοῦ χρόνου προϊόντος καὶ τῶν ὀδόντων ἐκφνέντων τῷ νέῳ, ἄρτον ἐκ σμιδάλεως πεπεμένον οἶνον ἐγκαταβρέχον¹³ λευκὸν κοχλιαῖον αὐτὸν¹⁴ ὁ πατὴρ διέτρεφεν, ἔπειτα καὶ ὀπωρῶν ταῖς ἀπαλοτέροις¹⁵ καὶ λαχνῶν δὲ τοῖς χρηστοτέροις· σαρκῶν γὰρ οὐδὲ ἀκμάζοντι συνεχώρησεν¹⁶ ὁ πατὴρ¹⁷ ἀπογεύσασθαι τῷ παιδί. Ἐκτῷ τοίνυν ἐνιαυτῷ Πρόκλῳ τινὶ χαμαιδιδασκάλῳ (1) τὸν νέον συνίστησι· καὶ τρισὶν ἐκείνῳ φοιτήσαντα¹⁸ χρόνους στρατιωτῆν ποιεῖται τοῦ Καίσαρος, τῷ φρονουσῶντι τὴν πόλιν Ἀμασειαν¹⁹ λεγεῶνι συναριθμήσας. Τούτου εἰς ἀκμὴν προελθόντα θεασάμενος, τοῖς ὀπλοῖς ἅμα τοῖς συνηλικιώταις παιδοτριβοῦμενον, Ἑλλάδιός τις ἀνὴρ χριστιανὸς καὶ ἐν ἀρετῇ ζῶν καὶ χάριν ἔχων Θεοῦ οἰκῶν τε ἐν ὑπέρῳ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, ὃ Θήρα προσαγορεύεται²⁰, ἔνθα καὶ ὁ τῶν στρατιωτῶν κατάλογος ἠθροίζετο μελετῶν ἐν εἰρήνῃ τὸν πόλεμον, καὶ γινώσκων ὅτι ἔχει

2. Ὡς δὲ πάντων ἐκράτει τῶν ἐταίρων ὁ Θεόδωρος γνώμη τε καὶ ῥώμη καὶ τῇ περὶ τὸν ταξιάρχην εἰκοσίαν, τινὲς τῶν στρατιωτῶν βασκαίνοντες αὐτῷ τῆς ἀρετῆς τῷ ταξιάρχῃ διαβάλλουσιν οἷα τοὺς μὲν θεοὺς αὐτοῦ βδελυττόμενον¹, ξένο δὲ κατ' ἴδιαν λατρεύοντα Θεῷ². Κατεξέτασας οὖν ὁ ταξιάρχης καὶ γινώσκων εἶναι αὐτὸν χριστιανόν, σφόδρα μὲν ἐλυπήθη τῷ μάλιστα φιλεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, πλείστα δὲ³ ἐνουθέτει τιμὰς τε αὐτῷ καὶ προκοπὰς καὶ χρήματα ἱκανὰ καὶ τὴν παρὰ Καίσαρος⁴ δόξαν ἐπαγγελλόμενος, εἰ γε ἴδῃαι τῇ τε Πέρᾳ⁵ καὶ τῷ Ἀρεῖ προθύμως ἀνάσχοιτο. Ἀνεμίμησεν τε αὐτὸν καὶ τῆς προσοσῆς αὐτῷ νεότητος καὶ τῶν κολαστηρίων τὸ φρικωδέστατον καὶ ὡς οὐ χρητὴν μαρτυροῦσαν βίαιως ἀπολλύουσαν ζωὴν. Ἐπεὶ δὲ πάντῃ μὴ περὶ θόμενον ἑώρα, παρησιαστικώτερον δὲ μᾶλλον ἀποκρινόμενον καὶ βασιλέα Χριστὸν ἐπιγραφόμενον, τότε καὶ φρονεῖν οἰκῆσαι καὶ πληγὰς ὑπομεῖναι καὶ τὸ διὰ τέλος πυρὸς διαφθερῆναι προσέταττεν⁶. Καὶ οὕτω⁷ μὲν ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρατιωτῆς ἀνδρείως ἐνίκησεν τὴν ἀσέβειαν, τελειωθείς ἐν Ἀμασειᾷ τῇ πόλει τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁸. Τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ περιστείλαντες⁹ ἄνδρες εὐλαβεῖς ἡσυχῇ¹⁰ ἀπέθεντο ὁσίως ἐν μνήματι. Οἱ δὲ τὰ Εὐχάρτα¹¹ οἰκοῦντες ἀδελφοὶ τοῖς ἐπὶ τῆς¹² Ἀμασειῶν ὁμόφροσιν ἐνοχλοῦσι¹³ σφοδρότερον, τὰ λείψανα λαβεῖν τοῦ ἁγίου¹⁴ βουλόμενοι, λέγοντες τοῦτο ζῶντα αὐτὸν διατεταχῆναι. Ἐγὼ μὲν οὖν <εἰς¹⁵> ὁσον πέρασ ἐξῆμι ἢ¹⁶

deos colere renuit

F

et Amasiae martyrium subit.

De reliquiis

Lemma. — 1 μάρτυρος 2. — 1 (καὶ ἐνδ. μεγ.) om. 2, 3. — 2 τοῦνομα 2, om. 3. — 3 om. 3. — 4 γεγέννηται 2. — 5 λοχείαι 2; λοχεία 3. — 6 χριστιανῆς 2, 3. — 7 κριθᾶς 2. — 8 ἔψων 3. — 9 μετέβαλεν 3. — 10 ἐκ τυπώμα 3. — 11 τιθίον 2; τιθειόν prius τιθειόν 3; τιθίον 1. — 12 μαστῶν 2, 3. — 13 ἐγκαταβρέχων 3. — 14 τούτου 2, 3. — 15 ἀπαλοτέροις 3. — 16 ἀνεχώρησεν 3. — 17 (ὁ πατὴρ) om. 2, 3.

18 φοιτήσαντι 2. — 19 Ἀμασίαν 2. — 20 προσαγορεύετο 3. — 21 βδελυσσόμενον 2, 3. — 2 corr., prius Θεῶν 3. — 3 ὁμος add. 2, 3. — 4 καίσαρι 2, 3. — 5 ἑσᾶ 2. — 6 προσέτατον 3. — 7 οὕτως 3. — 8 (E. II.) Ἐλεσπόντου 3, 2 (Ἐλε|||σποντου). — 9 ἠσυχίαι add. 2, 3. — 10 om. 2, 3. — 11 Εὐχάρτα 2. — 12 τοῖς 2. — 13 ὀχλοῦσιν 3. — 14 ὁσίον 2, 3. — 15 om. 1, 2, 3. — 16 τῇ 2.

(1) Χαμαιδιδασκάλος magister grammatices, etiam apud ENACRITUM, Hist. eccl. IV, 26, 29, 36.

τοιαύτη